

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Цветанка Костадинова Коловска
АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „**доктор**”

в област на висше образование 1. Педагогически науки,
професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...,
докторска програма Методика на обучението по музика

Автор: Светлина Веселинова Христова

Тема: Технологии за формиране на изпълнителски умения в обучението по музика при ученици в първи гимназиален етап на училищното образование

Научен ръководител: доц. д-р Тодорка Христова Кушева – ПУ „Паисий Хилендарски“

1. Общо описание на предоставените материали

Със заповед на № Р 33-2238 от 30.06.2020 г. на Ректора на ПУ „Паисий Хилендарски“ съм определена за член на научно жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Технологии за формиране на изпълнителски умения в обучението по музика при ученици в първи гимназиален етап на училищното образование“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор” в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по..., докторска програма Методика на обучението по музика.

Автор на дисертационния труд е Светлина Христова – докторант в редовна форма на обучение към катедра „Музика“ с научен ръководител доц. д-р Тодорка Кушева от ПУ „Паисий Хилендарски“.

Представеният от Светлина Христова комплект материали е в съответствие с чл. 36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ и включва изискуемите документи: молба до Ректора на ПУ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд; автобиография в европейски формат; нотариално заверено копие от диплома за висше образование ОКС „магистър“; заповеди по записване в докторантура, както и за провеждане на изпити по индивидуалния учебен план със

съответните протоколи; протоколи от КС, свързани с етапите на процедурата; дисертационен труд; автореферат; списък с научните публикации по темата на дисертацията, както и копия на самите публикации; декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи; доклад и служебна бележка-справка за спазване на специфичните изисквания на Педагогическия факултет на ПУ „П. Хилендарски“ при разработване на дисертационен труд, декларация за резултатите и приносите на проведеното дисертационно изследване. За процедурата по защита на дисертационния труд докторантът е приложил четири броя научни публикации, свързани с темата на дисертационния труд.

2. Кратки биографични данни на докторанта

Светлина Христова е родена в гр. Пловдив, където завършва средното си образование. Бакалавърската степен (2010 – 2014 г) придобива в АМГИИ – Пловдив, специалност Изпълнителско изкуство (поп и джаз пеене). По програма *Еразъм* реализира 6-месечно обучение в консерваторията „Джузепе Тартини – Триест, Италия като специализира поп и джаз изпълнителско изкуство. В периода 2014-2016 г. защитава две магистратури - по Артмениджмънт и по Педагогика на обучението по музика, и двете в АМГИИ – Пловдив. Немалък е професионалният ѝ опит като учител по пеене (от 2014 г. насам), което дава така ценната възможност за изследователски наблюдения и проблематизации. От 2017 г до 2020 г Христова е докторант в редовна форма на обучение по докторска програма Методика на обучението по музика към катедра „Музика“ на Педагогическия факултет на ПУ „П. Хилендарски“.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

По своята същност дисертационният труд на Светлина Христова е актуално научно проучване върху един от най-значимите съвременни проблеми в областта на музикалнопедагогическа теория и практика – певческата културата на съвременните ученици. Докторантът се спира на вокалната група като форма на извънкласна дейност по музика и изследва технологии за формиране на изпълнителски умения на учениците от първи гимназиален етап на училищното образование.

Избраната тема е особено значима и актуална от гледна точка на съвременното състояние на изследвания проблем и е актуална интерпретация на съвременната идея за педагогически организирана среда на обучаваните в свободното им от учебни занимания време. Задачите на дисертацията, актуалността и значимостта на темата в

научно-приложен аспект са обосновани от реалните възможности за положително повлияване на певческата култура на подрастващите, формиране и развиване на техните музикални способности, интереси и художествена музикална култура.

4. Познаване на проблема

Представеният текст за рецензиране ясно показва, че авторът Светлина Христова познава в дълбочина същността, състоянието и перспективите, свързани с дискутирания проблем. В аспекта на съвременните фактори за формиране на художествена музикална култура, интереси и естетически вкусове на подрастващите, обект на специален интерес е вокалната група като форма на извънкласната дейност по музика със специфични цел, задачи и перспективи в съответствие с промените в нормативната уредба на ЗПУО. Дисертантът преценява проблемите с отношение към постигането на качество и ниво на вокално-изпълнителските умения на учениците. Така се мотивира необходимостта от търсене на съвременни технологии в обучението по музика и се обосновава значимостта на предложените методически идеи.

5. Методика на изследването

Общата методологична основа на изследването е теорията за единството на познавателната и практическата дейност. Много добро впечатление прави подборът на инструментариум, мотивиран, съобразно конкретните етапи и задачи на изследването. Инструментариумът включва: емпиричен изследователски метод, аналитичен научен метод, методът на научното сравнение, методът на литературния обзор. Прецизното, точно описание и целесъобразност на приложение говорят за ясното разбиране същността на изследователския проблем, което във висока степен предопределя надеждността на проведеното научно изследване.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е разгърнат в общ обем от 212 страници, с включени таблици, диаграми и нотни примери, три приложения, поместени отделно. Използваната литература обхваща 44 източника, от които 42 на кирилица и 1 на латиница. Интернет източниците са 13 на брой. Изписването на библиографията е съгласно утвърдените стандарти, като литературният обзор е подбран целесъобразно научноизследователската проблематика.

В структурно отношение дисертационният труд съдържа увод, пет глави и заключение, приноси, приложения и библиография. В увода ясно са изложени

актуалността и значимостта на избраната тема, както и личните мотиви и концептуални идеи на Светлина Христова. Основната цел, според автора, включва „най-важните моменти на урока в извънкласната училищна дейност при работа с вокална група, употребата на различни технологии за формиране на изпълнителски умения в заниманията и разглеждане същността на вокалната група“ (дисертационен труд, стр. 9). Задачите, поставени в изследването, дават коректен отговор за реализирането на поставената цел. Научната хипотезата насочва към теоретичните и практическите знания и умения, свързани с певческата дейност, като необходима научна обосновка за повишаване на качеството на вокално-изпълнителската дейност в извънкласните заниманията.

Текстът на труда обхваща базисни теоретични положения на темата и практическите ѝ аспекти. На широка теоретико-дейностна основа са анализирани водещи елементи в компетентностния обхват на вокалния педагог – знания и умения с пряка теоретична и практическа насоченост към научното изследване, както и вокални техники в различните стилове музика и технологии за усвояването им – обект на теоретично и методическо проблематизиране в *първа и втора глава* на дисертационния труд.

Спецификата на певческата дейност в урока по музика в средното училище е обект на обстоен анализ в *трета глава*. Авторът демонстрира задълбочени теоретични знания и професионални умения, като аналитично, от позицията на основната цел на научното изследване, разглежда компонентите на певческата дейност. Изследователското поле извежда и друга водеща линия – развитието на музикалността на учениците като предпоставка за успешно занимание с певческа, а в по-широк аспект, с музикална дейност като цяло.

Понятиятният апарат е коректно изяснен, като съобразно поставените цел и задачи, обект на задълбочен анализ са педагогическите технологии от гледна точка на различни области на научното познание. В *четвърта глава* на разработката теоретичното проблематизиране обхваща три аспекта на понятието „технология“ като операционен апарат: научен, процесуално-описателен и процесуално-дейностен аспект. И трите аспекта намират израз в текста с отношение към процеса на формиране на вокално-изпълнителски умения при учениците в заниманията по пеене.

Специално внимание заслужава прецизната работа по осъществения анализ и извеждането на високата степен на корелация между спецификата на певческата работа в урока по музика в гимназиален етап на средното училище и технологиите за формиране на изпълнителски умения в извънкласна дейност. Задълбоченото сравнително изследване е важно научно постижение с приносен теоретико-приложен

характер. Съпоставителният анализ е прецизен, авторът отделя внимание на всички елементи и детайли, свързани с певческата дейност.

Считам, че това е солидна и реалистична база за проведеното емпирично проучване на основните проблеми в практиката при вокалното обучение на ученици. *Пета глава* представя същността на проведеното изследване, постигнатите резултати и тяхната интерпретация. Направените изводи и препоръки са с реална практическа стойност.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Дисертационният труд има подчертано практико-приложен характер. Голямо предимство на разработката е, че представя реалистични решения от практиката, с положителните моменти и затрудненията. Приемам изведените от автора седем приноса на дисертационното изследване, като с особена важност, по мое мнение, са приложимите модели за учебната практика по музика, насочени към подобряване качеството и нивото на вокално-изпълнителска работа при учениците, както и изведената и защитена авторова идея за двупосочната ползотворна връзка класна – извънкласна певческа дейност.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Светлина Христова представя четири публикации по темата на дисертационното изследване, осъществени в периода 2017-2019 г, всички те са включени в индексирани сборници. Текстът на публикациите отразява етапи и основни проблематични въпроси от научното изследване.

9. Лично участие на докторанта

Авторът на дисертационното изследване пряко участва в емпиричното проучване, което отчитам като особено положителен момент.

10. Представеният **автореферат** напълно отразява основните положения в дисертацията и значимите приноси.

11. Критични бележки и препоръки

Нямам забележки към автора и представената научна разработка.

12. Лични впечатления

Познавам Светлина Христова от студентските ѝ години, нейната професионална подготовка и желание за развитие. Поздравявам я за постигнатите резултати, които безспорно предстоят да се увеличат при нейната креативност и трудолюбивост.

13. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Убедено препоръчвам публикуването на книга по дисертационния труд, което определено ще обогати литературата в тази област и ще подпомогне колегите музиканти. Части от труда биха могли да се оформят като учебни пособия за нуждите

на студентите и учителите по музика, отчитайки подчертания професионален интерес към вокалната група като форма на извънкласна дейност по музика.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на **всички** изисквания на ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“. Представените материали и дисертационни резултати **напълно** съответстват на специфичните изисквания на Педагогическия факултет, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд доказва задълбочените теоретични знания и професионални умения на докторанта по научната специалност Методика на обучението по музика, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята *положителна оценка* за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и *предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“* на Светлина Веселинова Христова в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по..., докторска програма Методика на обучението по музика.

27.07.2020 г

Рецензент:

доц. д-р Цветанка Коловска